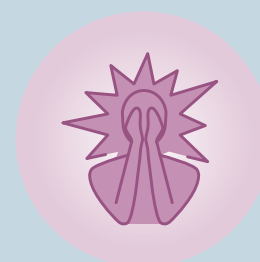

Elevriksdagen 2022

Elevriksdagen är en dialog- och inspirationsdag för ungdomar på högstadiet och gymnasiet, tjänstepersoner och förtroendevalda i Sydnärkes fem kommuner: Askersund, Kumla, Hallsberg, Laxå och Lekeberg. Syftet med Elevriksdagen är att öka ungas delaktighet i beslutsprocesser och att beslutsfattare kan ta del av ungas åsikter. Elevriksdagen genomförs inom ramen för Sydnärkes ungdomsråd och ska hädanefter genomföras en gång per år med Sydnärkes folkhälsoteam som samordnande part.

Elevriksdagen genomfördes 19 maj 2022 på Sjöängen i Askersund och det var ungefär 120 personer som deltog. Årets Elevriksdag hade fyra teman:

- Psykisk hälsa
- Onlineattityder
- Våld i ungas relationer
- Mötesplatser/aktiviteter

Under förmiddagen föreläste Andreas Jonsson om onlineattityder och därefter föreläste Nina Rung om våld i ungas relationer. Under eftermiddagen delades deltagarna in i grupper blandat med tjänstepersoner, förtroendevalda och ungdomar för att diskutera om olika frågor som rör de fyra temana. I varje diskussionsgrupp var det samtalsledare som ställde frågor och hade ansvar för att hålla diskussionerna levande. Det som sades under diskussionerna antecknades av samtalsledare.

Denna sammanfattning utgår från en rapport om Elevriksdagen som utifrån diskussionsanteckningarna är skriven av tre feriepraktikanter i Lekebergs kommun på uppdrag av Sydnärkes folkhälsoteam.

Diskussionerna från Elevriksdagen

Psykisk hälsa

Deltagarna ställdes frågan om på vilket sätt de pratar om psykisk hälsa i skolan idag och svaren varierade. Vissa uppgav att de inte pratade om psykisk hälsa i skolan och vissa menade att det är en del i ordinarie scheman. Något som framkom från diskussionerna var att unga ofta vet vart de ska vända sig om det behöver hjälp eller stöd, däremot kan det finnas en rädsla att be om stöd på grund av risken för eventuella konsekvenser. Diskussionerna handlade också om att ungdomarna behöver lära sig mer om vad psykisk ohälsa är för att kunna förebygga den.

Deltagarna fick också diskutera vad de ville att skola och kommun skulle göra för att minska den psykiska ohälsan. Då kom flera förslag om att skolan borde hålla i föreläsningar om psykisk ohälsa. Ungdomarna ville lära sig om symptom, vad de kan göra om de mår dåligt, vad konsekvenserna kan bli och vart gränsen går mellan att må lite dåligt och behöva söka hjälp. Föreläsningarna ska vara varierande, gärna med olika föreläsare. Föreläsningarna ska innehålla interaktiva övningar för att skapa intresse från publiken. En föreläsning får gärna innehålla filmklipp som unga senare kan diskutera tillsammans.

För de som inte kan eller vill delta i en föreläsning bör informationen spridas på annat sätt. Ett förslag som framkom var att sätta upp dolda affischer på skolan. En dold affisch innebär att den placeras på ett ställe där ingen kan se att någon tar del av informationen, till exempel på insidan av entoalettdörr. Det kan bidra till att fler tar sig tid att läsa informationen. Ungdomarna önskade även mer tillgång till professionellt stöd av kurator eller skolsköterska. Deltagarna menade att om kuratorn har drop-in är det större chans att en person går dit än om hen behöver boka en tid långt i förväg.

Onlineattityder

Diskussionerna om onlineattityder kom att handla om att elaka kommentarer är vanligt och om hur beteendet skiljer sig mellan digital och fysisk verklighet. Ungdomarna tog upp exempel på hur personer borde bete sig online, bland annat genom att inte kränka varandra eller säga saker till varandra som de inte skulle ha sagt till någon ansikte mot ansikte. Vissa menade att det kan vara lätt att ryckas med i beteenden på grund av möjligheten att vara anonym online. Diskussionerna kan tolkas som att elaka beteenden är så vanligt förekommande att det är normaliserat i ungas onlinemiljöer.

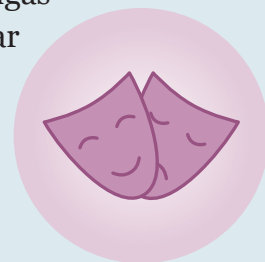
Under diskussionerna kring onlineattityder pratade deltagarna om vuxnas delaktighet i ungdomarnas onlinemiljöer. Ungdomarna menar att det är mycket av det som händer online som de inte berättar om för vuxna och att det behövs en bra relation mellan ungdom och vuxen för att ungdomarna ska vilja dela med sig. De menar även att vuxna borde kunna berätta om vad som är rätt och fel att göra, därför behöver vuxna kunskap i hur jargonger och beteenden online ser ut mellan ungdomar.

Under diskussionerna framkom viss oro att vuxna inte tar ohälsa på grund av onlinemiljöer på allvar för att de inte fanns när de själva växte upp. Ungdomarna föreslår därför att föräldrar och vuxna i ungas närhet borde få information och kunskap om onlinemiljöer och vad negativa jargonger och beteenden kan leda till för unga.

Våld i ungas relationer

I diskussionerna berättar deltagarna om deras uppfattningar av våld i ungas relationer. Framför allt handlar diskussionerna om våld som sker under skoltid. Annan typ av våld så som mellan partners och inom familjen diskuteras inte. Diskussionerna kring våldet i skolan handlar om att det finns regler kring åtgärder på skolor men att de följs olika av lärarna. Mycket av det som diskuterades kan kopplas till beteenden och jargonger mellan individerna. Det kan handla om att skada någon fysiskt eller psykiskt eller att behandla personer olika beroende på vilken omgivning personerna befinner sig i. Deltagarna pratade även om att det går att tolka våld på olika sätt. För vissa grupper och individer är våld accepterat, för vissa inte. Till exempel kan vissa gäng tycka att våld är okej att använda och accepterar det.

Ungdomarna menar att det saknas kunskap om våld och att både ungdomar och vuxna måste utbildas. Det behövs för att kunna hjälpa sig själv och andra. Ungdomarna anser att de behöver veta mer om vilka typer av våld som finns, varningstecken att leta efter för att identifiera om någon av ens vänner blir utsatt och var det finns stöd att få. De tycker att föreläsningar om våld i ungas relationer borde ske på skolan, och där även vuxna ska bjudas in. De menar även att det är viktigt att diskutera våld i ungas relationer kontinuerligt. Ungdomarna tycker även att skolan borde ha hårdare straff för den som utsätter andra för våld. Det kan avskräcka personer från att utföra våld och det kan göra så att de som blir utsatta vågar berätta för en vuxen.

Mötesplatser/aktiviteter

Deltagarna blev tillfrågade om det fanns någon mötesplats i deras kommun och om den var bra. I många kommuner fanns det bra och uppstyrda mötesplatser för ungdomar att vara vid, som fritidsgårdar. Det finns även andra platser som ungdomar väljer att vara på som inte är organiserade på samma sätt som fritidsgårdarna, exempelvis parkeringsplatser.

Trots att det finns organiserade mötesplatser väljer ändå vissa att hellre mötas på en parkering. Diskussionerna kom även att handla om tillgänglighet till droger i utomhusmiljöer och attityden till droger.

Fler menar att droger finns öppet och att ungdomar ofta blir erbjudna. Droger har blivit så vanligt förekommande att ungdomar inte längre reagerar med obehag på ett erbjudande. Det kan tolkas som att tillgänglighet till droger i ungas liv är normaliserat. På mötesplatser och aktiviteter i kommunerna är det viktigt med trygghet. Att det finns vuxna i omgivningen skapar en trygghet för ungdomar. Det kan till exempel vara en vuxen på en fritidsgård. På de mötesplatser som inte är organiserade är det också viktigt med vuxenkontakt. Ungdomarna föreslår att det ska finnas någon vuxen som de kan ringa vid behov.

Det kan till exempel vara om det blir bråk, fylla eller andra problem. Personen ska inte bli arg utan vara som ett stöd till ungdomarna. Den vuxna får gärna vara en person som ungdomarna känner igen. Om ungdomarna vet vem personen är och hur hen ser ut är det lättare att ta kontakt.

Något som också efterfrågas för oorganiserade mötesplatser utomhus är fler sittmöjligheter.

Sammanfattning av diskussionerna

Ungdomarna uttrycker att de behöver mer kunskap om ämnena för att på ett bättre sätt kunna hjälpa sig själv och andra. Med mer kunskap får varje individ möjlighet att förstå sina egna tankar och känslor på nya sätt som kan leda till en bättre hälsa och välmående. Denna kunskap ska spridas via skolan då de är den naturliga kontakten till unga och vuxna i deras närhet. Vuxna behöver engagera sig mer i ungas liv och också ta del av kunskap kring ämnena för att kunna vara ett stöd till ungdomar. Detta gäller inte bara föräldrar utan också skolpersonal och andra vuxna som är delaktiga i en ungdoms liv.

Reflektionsfrågor

- På vilka sätt ger vi som kommun barn och unga en möjlighet att säga vad de tycker i frågor som rör deras liv under och efter skoltid? (förutom obligatoriska forum såsom elevråd)
- Vilka möjligheter ger vi klassråd, elevråd och elevskyddsombud etc. att dela med sig av barn och ungas åsikter till politiker?
- Hur ger vi som kommun barn och unga återkoppling om politiska beslut som berör dem?

Tips från Sydnärkes folkhälsoteam för att öka ungas delaktighet och inflytande.

Kommunicera kommunens ansvar

Barn och unga måste få kunskap om kommunens ansvar samt i vilka frågor unga kan eller inte kan påverka. Exempelvis kan inte unga påverka läroplanen genom kommunen eftersom den beslutas av regeringen.

SpeakApp

En app som fungerar som mötesplats för barn och unga, tjänstepersoner och politiker. Där kan unga dela sina åsikter och förslag och kommunen kan ta del av dem. Appen kan också användas till att kommunicera vilka frågor kommunen arbetar med just nu eller informera om beslut som påverkar unga. Läs mer: [Speakapp - Sveriges Ungdomsråd \(sverigesungdomsrad.se\)](https://sverigesungdomsrad.se)

Använd feriepraktikanter

Våga använd feriepraktikanter i det strategiska arbetet. Deras värderingar, åsikter och kunskaper är viktiga i kommunens utvecklingsarbete. Förslag på arbetssuppgifter: omvärldsbevakning, intervju, observation eller enkätundersökningar.

För mer inspiration om en feriepraktiks innehåll, kontakta Sydnärkes folkhälsoteam.